

MEMÒRIA GENERAL DE L'AVANTPROJECTE DE LLEI PER A LA GESTIÓ I LA RETIRADA DE L'AMIANTE DE CATALUNYA

Aquesta memòria es formula a l'empara de l'article 36.3.a) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, que estableix que els avantprojectes de llei han de contenir una exposició de motius i han d'anar acompanyats d'una memòria general, amb els estudis, els informes i els dictàmens pertinents sobre la necessitat de la iniciativa, que ha de contenir com a mínim, l'adequació de la norma als fins que es persegueixen; el marc normatiu en què s'insereix; la relació de les disposicions afectades per l'avantprojecte de llei i la taula de vigències i derogacions resultants; la competència de la Generalitat sobre la matèria, i la relació motivada de les persones i les entitats a les quals s'ha d'atorgar el tràmit d'audiència o la procedència de sotmetre l'expedient a informació pública.

I. Marc normatiu en què s'insereix l'avantprojecte de Llei

L'article 62.1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (en endavant, EAC) estableix que el Govern exerceix la iniciativa legislativa per mitjà de la presentació dels projectes de llei al Parlament. L'article 36.1 de la Llei 13/2008, de 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que el Govern exerceix la iniciativa legislativa per mitjà de la presentació de projectes de llei al Parlament que, de conformitat amb l'apartat 2 de l'article esmentat, per a la seva tramitació, es requereix l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat de la iniciativa i s'inicia a proposta del departament o els departaments interessats, als quals correspon d'elaborar l'avantprojecte de llei corresponent.

A nivell europeu, l'annex XVII del Reglament europeu REACH (Reglament (CE) 1907/2006, de 18 de desembre de 2006, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de les substàncies i mesclures químiques) estableix la prohibició de fabricar, comercialitzar i utilitzar les fibres d'amiant. No obstant això, aquest reglament permet l'ús de les fibres d'amiant ja instal·lades abans de l'1 de gener de 2005 fins al final de la seva vida útil.

L'exposició a l'amiant és un greu problema de salut pública que pot afectar a tota la població en general. Per aquest motiu, la Resolució del Parlament Europeu, de 14 de març de 2013, sobre els riscos per a la salut en el lloc de treball relacionats amb l'amiant i perspectives d'eliminació de tot l'amiant existent (2012/2065), va instar a realitzar una avaluació d'impacte i una anàlisi de costos i beneficis sobre la possibilitat de crear plans d'acció per tal d'avançar en l'eliminació segura de l'amiant existent en edificis públics i d'aquells en els quals es prestin serveis d'accés públic abans de l'any 2028. Així mateix, el Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu de 18 de febrer de 2015, sobre erradicar l'amiant a la Unió Europea, estableix, entre les seves conclusions, l'objectiu d'erradicar tot l'amiant a finals de 2032.

D'acord amb el marc europeu descrit, a nivell estatal; per una banda, l'ús, producció i comercialització de MCA es va prohibir a l'any 2001, en virtut de l'Ordre de 7 de

desembre de 2001, per la qual es modifica l'annex I del Reial decret 1406/1989, de 10 de novembre, pel qual s'imposen limitacions a la comercialització i a l'ús de determinades substàncies i preparats perillosos, però l'ús dels que ja estaven instal·lats o en servei està permès fins a la seva eliminació o el final de la seva vida útil.

Per altra banda, la Llei 7/2022, de 8 d'abril, de residus i sols contaminats per a una economia circular, en la seva disposició addicional catorzena, relativa a les instal·lacions i emplaçaments amb amiant, estableix l'obligació directe per als ajuntaments de disposar d'un cens d'instal·lacions i emplaçaments amb amiant i d'un calendari que en planifiqui la seva retirada, per abans del 10 d'abril de 2023. També imposa l'obligació de retirar-lo abans del 2028, prioritzant la retirada de les instal·lacions i emplaçament en atenció al grau de perillositat i exposició a població vulnerable.

Aquesta llei també imposa unes obligacions accessòries d'inspecció i verificació a les comunitats autònomes.

II. Justificació de la necessitat i adequació de la norma als fins que es persegueixen

L'amiant és un agent químic que es va utilitzar àmpliament en la indústria de la construcció del nostre país entre els anys 1950 i 1990, ja que era un material abundant i econòmic que oferia molt bones propietats aïllants i ignífugues. Malauradament, es va comprovar que si s'altera, bé sigui per manipulació o per degradació, allibera microfibrilles que poden penetrar en el cos per les vies respiratòries. Aquesta entrada a l'organisme pot provocar diversos tipus de càncer i dues malalties causades exclusivament per la pols d'amiant: l'asbestosi i el mesotelioma maligne. Per aquest motiu, se'n va anar restringint l'ús, fins que el 2002 es va fer efectiva a tot l'Estat espanyol la prohibició total de fabricar, utilitzar o comercialitzar materials que continguessin amiant. No obstant, el que ja estava instal·lat es va poder mantenir fins al final de la seva vida útil.

S'estima que a Catalunya, encara hi ha més de 4 milions de tones d'amiant presents en elements constructius, equips i instal·lacions: en forma de fibrociment en teulades (conegudes amb el nom comercial d'uralita), dipòsits, baixants o jardineres, com a aïllament tèrmic i acústic.

El cicle de vida estimat dels materials que contenen amiant, especialment del fibrociment, és de 30 a 50 anys. Per tant, es calcula que l'any 2030 més del 85% d'aquests materials hauran superat la seva vida útil. Per aquest motiu, aquesta iniciativa normativa es justifica per la necessitat urgent de donar resposta al greu problema de salut pública que suposa l'exposició de les persones a les fibres de l'amiant, i als greus efectes sobre el medi ambient que suposa l'alliberament d'aquestes fibres, que poden passar a l'aire o a l'aigua.

El compromís del Govern amb l'erradicació de l'amiant a Catalunya es constata en diferents documents programàtics.

L'eix 4 (per un país verd, equilibrat i connectat) de l'actual Pla de Govern de la XIV Legislatura estableix que s'han d'iniciar les actuacions necessàries per a l'erradicació de l'amiant a Catalunya i protegir la salut de la població exposada a aquest material a

partir de l'elaboració i aprovació del Pla Nacional per a l'erradicació de l'amiant i l'aprovació del marc normatiu que permeti una actuació comuna per part de totes les administracions públiques en aquest àmbit.

Així mateix, el Pla normatiu del Govern de la Generalitat de Catalunya per als anys 2021-2023, aprovat per Acord de Govern de 19 d'octubre de 2021, inclou la previsió d'aprovar l'Avantprojecte de Llei d'erradicació de l'amiant i dels materials que contenen amiant, amb l'objectiu d'establir les mesures necessàries per erradicar els materials que contenen amiant a Catalunya, amb la finalitat de protegir la salut de la ciutadania i dels professionals encarregats de les tasques d'erradicació.

Finalment, cal destacar l'aprovació del Pla nacional per a l'erradicació de l'amiant a Catalunya 2023 – 2032, mitjançant l'acord de Govern 53/2023, de 21 de març, en el qual s'estableixen 21 actuacions distribuïdes en 4 gran àmbits d'acció que són: Identificació de l'amiant, retirada de l'amiant, prevenció i impuls d'un marc normatiu transversal en la matèria.

En conseqüència, aquesta iniciativa normativa es considera una eina fonamental per tal de complir amb els compromisos del Govern en aquesta matèria, ja que permet cohesionar tots els treballs realitzats fins ara en l'àmbit de Catalunya i abordar, d'ara en endavant, aquesta problemàtica d'una manera estable, sistemàtica i transversal.

Pel que fa al contingut, aquesta iniciativa normativa té per objecte establir el marc jurídic necessari per garantir una actuació comuna per part de totes les administracions públiques de Catalunya en la gestió i la retirada de l'amiant, amb les finalitats següents:

- a) Lluitar contra els efectes nocius que l'amiant produeix sobre la salut de les persones, els animals i el medi ambient.
- b) Facilitar la detecció i la localització dels materials que contenen amiant.
- c) Garantir la seguretat de les persones treballadores i del conjunt de la ciutadania en la gestió i retirada de l'amiant.
- d) Fomentar la coordinació i la cooperació entre totes les administracions públiques per accelerar al màxim la retirada de l'amiant i per garantir que s'efectua dins els terminis establerts legalment.
- e) Promoure la informació i la sensibilització entre la ciutadania i les persones treballadores sobre els efectes nocius de l'amiant i la necessitat de fer-ne una gestió adequada i accelerar-ne la retirada.

Per assolir aquestes finalitats, es crea el Cens català de MCA com a registre públic d'informació dels MCA identificats a tot el territori de Catalunya. A més, es preveu que la informació continguda en aquest cens tingui el caràcter de cens municipal per aquells municipis que no disposin de cens propi.

També es crea el Registre d'empreses i professionals capacitades per la gestió de l'amiant a Catalunya, que serà voluntari i gestionat per la pròpia Generalitat de Catalunya. Aquest registre no eximeix de la obligació d'inscriure's en el Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA).

Es preveu la possibilitat que la Generalitat pugui exercir les seves funcions de diagnosi dels MCA, de control i inspecció de les actuacions realitzades en la gestió dels MCA, de certificació de l'estat de situació de les instal·lacions, i d'acreditació de la retirada efectiva dels MCA i de certificació de presència d'MCA, per mitjà d'entitats col·laboradores de l'administració quan així ho autoritzi mitjançant el procediment administratiu corresponent.

La iniciativa normativa també preveu funcions d'inspecció i control del correcte compliment de les obligacions que estableix aquesta llei amb el seu corresponent règim sancionador i, fins i tot, execució forçosa en els casos els quals les persones titulars no hagin atès l'ordre de retirada dels MCA i es declari l'interès social per a la protecció de la salut pública.

Des del punt de vista financer, cal destacar l'establiment del Fons per a la Gestió i Retirada de l'Amiant de Catalunya per finançar actuacions de detecció, gestió i retirada de l'amiant i de la resta d'iniciatives vinculades, com ara actuacions de difusió, sensibilització, formació i foment.

Finalment, pel que fa a l'àmbit de la salut, s'estableix l'obligació de crear el Registre de malalties relacionades amb l'amiant (RMRA) amb la finalitat de disposar d'un sistema d'informació per avaluar la tendència de l'evolució de les malalties relacionades amb l'amiant i el seu impacte assistencial a les Regions Sanitàries de Catalunya.

En definitiva, aquesta iniciativa constitueix un instrument transversal que permetrà donar compliment al marc normatiu europeu i estatal descrit en l'anterior apartat I.

Aquesta iniciativa està directament vinculada als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), concretament al 3 - Salut i benestar, 8 - Treball digne i creixement econòmic, 11 - Ciutats i comunitats sostenibles, 13 - Acció climàtica i 15 - Vida terrestre. A més,

III. Llista de les disposicions afectades i taula de vigències.

Disposicions afectades

Decret legislatiu 1/2009, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora dels residus.

Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya

Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme

Taula de vigències

- Modificació de la Llei 3/2023, del 16 de març, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic per al 2023. Es deroga l'article 74.
- Modificació del Codi Civil de Catalunya. Es modifica l'article 546.13 que queda redactat en els termes següents:

Immissions il·legítimes:

Les immissions de fum, soroll, gasos, fibres d'amiant, vapors, olor, escalfor, tremolor, ones electromagnètiques i llum i altres de semblants produïdes per actes il·legítims dels veïns i que causen danys a la finca o a les persones que hi habiten són prohibides i generen responsabilitat pel dany causat.

IV. Competència de la Generalitat sobre la matèria

L'article 114 de l'EAC estableix que correspon a la Generalitat, en les matèries de la seva competència, l'exercici de l'activitat de foment. En conseqüència:

- D'acord amb l'article 144. 1e), 144. 1f) i 144. 1h) de l'EAC, la Generalitat de Catalunya té la competència en la regulació sobre prevenció i correcció de la generació de residus amb origen o destinació a Catalunya i sobre la gestió i trasllat d'aquests i llur disposició final, així com la regulació en la prevenció, el control, la correcció, la recuperació i la compensació de la contaminació de sòl i subsòl.
- D'acord amb el que disposa l'article 162.3 de l'EAC, la Generalitat de Catalunya té la competència compartida en matèria de salut pública.
- D'acord amb el que disposa l'article 202.2 de l'EAC, la Generalitat de Catalunya té plena autonomia de despesa per tal de poder aplicar lliurement els seus recursos, d'acord amb les directrius polítiques i socials determinades per les seves institucions d'autogovern.

Finalment, cal destacar la competència de la Generalitat de Catalunya sobre l'organització de la seva Administració (article 150 EAC) i la competència sobre règim local (article 160 EAC). També cal destacar la competència sobre règim jurídic de les administracions públiques catalanes i, en particular, les potestats de control, inspecció i sanció en tots els àmbits materials de competència de la Generalitat (article 159 EAC).

V. Tràmits de consulta i participatiu

Tràmit de participació ciutadana

L'article 69.1 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, regula la participació ciutadana en l'elaboració de les normes i estableix que les persones tenen el dret de participar, per mitjà de la presentació de propostes i suggeriments, en les iniciatives normatives que promou

l'Administració pública. Aquest dret es pot exercir amb relació a les iniciatives normatives en què, per la importància que tenen o per la matèria que regulen, l'Administració pública considera pertinent obrir aquest procés participatiu des de l'inici de la tramitació del procediment administratiu.

Es considera necessari sotmetre l'avantprojecte de Llei al tràmit de participació ciutadana.

Tràmit de consulta interdepartamental

De conformitat amb l'article 66 de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, i mitjançant el fòrum de l'aplicació SIGOV, la iniciativa s'ha posat en coneixement dels diferents departaments, que han pogut formular les observacions que han estimat convenients, i que han estat valorades.

Relació de les persones i les entitats a les quals s'ha d'atorgar tràmit d'audiència

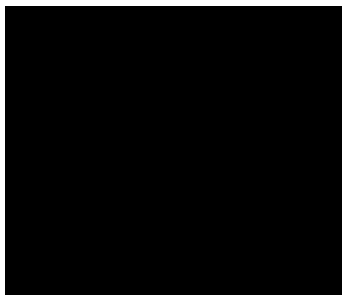
Atesa la transcendència i rellevància de la iniciativa, es considera convenient sotmetre el text de l'avantprojecte de Llei al tràmit d'informació pública i d'audiència de totes aquelles associacions, fundacions, sindicats, col·legis professionals i altres entitats que puguin resultar afectats per la norma per tal de millorar-ne la qualitat del seu contingut.

Pel tràmit d'audiència pública es preveu atorgar un termini de 15 dies hàbils.

VI. Procedència de sotmetre l'expedient a informació pública

L'article 36.4 de la Llei 13/2008, de 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern estableix que el departament encarregat de l'elaboració d'un avantprojecte de Llei el pot sotmetre a informació pública o a audiència de les entitats que tinguin encomanada per Llei la defensa d'interessos que es podrien veure afectats per l'entrada en vigor de la Llei. El termini d'informació o d'audiència no pot ésser inferior a quinze dies.

Pel tràmit d'informació pública es preveu obrir un termini de 15 dies hàbils.

Secretari del Govern